

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
18.07.2024

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Ülkemizde yaşayan ve geçici koruma ya da uluslararası koruma altında bulunan mültecilerin geri dönüş süreçlerinde, kendi rızalarının alınması, ülkelerine geri dönmeleri konusunda herhangi bir baskıya maruz kalmamaları ve güvenli bir geri dönüş sürecinin başlatılması gerekmektedir. Ancak, son yıllarda zorla geri göndermeler ve Geri Gönderme Merkezlerinde (GGM) mültecilerin karşılaştıkları ihlallerde bir artış gözlemlenmektedir, bu da sürecin “rıza dayalı” olduğu iddiasına gölge düşürmektedir.

Geri Gönderme Merkezlerinde (GGM) tutulan göçmenler, insani şartlara uygun olmayan, özellikle sağlıklı barınma ve hijyen koşullarının yetersiz olduğu ortamlarda, kolluk kuvvetlerinin işkence, darp, hakaret ve kötü muamelesine maruz kalarak yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Savaş gibi zorlayıcı sebeplerle göç etmek zorunda kalan mültecilerin rızaları dışında geri gönderilmeleri ve GGM'lerdeki yaşam koşulları, insanın doğuştan gelen haklarından mahrum edilmesi anlamına gelmektedir. Bu insan hakları ihlallerinin son örneği, Arnavutköy Geri Gönderme Merkezi'nde tutulan Ahmed Aabo'nun ilaçlarını almasının engellenmesi ve zorla geri gönderilme sürecinin başlatılmayışa bir kez daha yaşanmıştır.

Geçici Koruma Statüsü'nde olan Ahmed, Kızılay'a kan bağışı yaptığı sırada HIV pozitif olduğunu öğreniyor. Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde tedavisi başlıyor ve o sırada düzenli olarak ilaçlarını kullanmaya devam ediyor. Fakat bulaşıcı hastalık sebebiyle halk sağlığını tehdit ettiği iddiasıyla G-78 tahdit kodu ile Geçici Koruma Statüsü pasif hale getiriliyor. Bu zamandan sonra kelepçeli şekilde Geri Gönderme Merkezi'ne gönderilen Ahmed, ilaçlarına da erişemiyor. Ahmed'in tedavi sürecinin aksaması, hastalığının teşhisi ile geçici koruma statüsünün pasif hale getirilmesi sağlık hakkı ihlalinin de bir örneğidir.

Mültecilerin tüm haklarının korunması, her türlü onur kırıcı ve insanlık dışı muameleye karşı güvenliklerinin temin edilmesi, ayrıca sağlık ve eğitim gibi hizmetlere diğer vatandaşlarla eşit şekilde erişimlerinin sağlanması iktidarın sorumluluğundadır.

Bu Bağlamda;

- 1- Ahmed Aabo örneğinde olduğu gibi, HIV pozitif veya bulaşıcı hastalığı olan kişilerin geçici koruma statülerinin iptali Türkiye'nin de imzaladığı Cenevre Sözleşmesi ile çelişmektedir. Sağlık, insan hakları ve uluslararası hukuk normlarını ihlal ettiği açık olan bu karardan geri dönecek misiniz?
- 2- Ahmed Aabo'nun durumu gibi, yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle G-78 tahdit kodunun işletildiği ve koruma statüsünün kaldırıldığı mülteci sayısı kaçtır?
- 3- Ahmed Aabo gibi hastalığı olan bireylerin tedavi sürecinin kesintiye uğramaması ve ilaçlarını düzenli alabilmeleri için bir adım atacak mısınız?
- 4- Geri Gönderme Merkezlerinde tutulan mültecilerin sağlık haklarını ihlal eden eylemlerde bulunan sorumlulara nasıl bir cezai işlem uygulanmaktadır?
- 5- Geri Gönderme Merkezlerinde uluslararası hukukun dışına çıkan kötü muamele, işkence ve tecrit gibi eylemlerin izlenmesi ve düzenli raporlarının kamuoyuyla paylaşılması ve sorumluların açığa çıkarılması için bir adım atmayı planlıyor musunuz? Bu merkezlerin sivil toplum kuruluşlarının denetimine açılması için bir düzenlemeniz olacak mı?
- 6- Kendi ülkesine geri gönderildiğinde sağlık hizmetlerine erişememe veya kötü muameleye maruz kalma riski bulunan kişilerin, bu tür uygulamalardan korunması için bir önlem alıyor musunuz? Yoksa ucuz işgücü olarak canı ve kanı pahasına en ağır koşullarda çalışmak zorunda olan mültecilerden verim alınamadığında sizin için yaşam hakları da mı ortadan kalkıyor?